

Over recht en regels in de verzekeringsbranche.

DE HOOFDELIJKHEID EN VERJARING; IS ALLES NU DUIDELIJK?

IN 2012, OP 6 APRIL VAN DAT JAAR OM PRECIJS TE ZIJN, HEEFT DE HOGE RAAD EEN ARREST GEWEZEN OVER DE VERJARING BIJ EEN OP DE HOOFDELIJKHEID GEBASEERDE REGRESVORDERING. DE HOGE RAAD GAF DUIDELIJKHEID OVER TWEE VRAGEN, WAAROVER IN DE LITERATUUR VOORAFGAAND AAN DAT ARREST VERSCHILLEND WERD GEDACHT. MAAR IS DOOR DIT ARREST NU ALLES DUIDELIJK?

- A lijdt letselschade waarvoor B en C hoofdelijk aansprakelijk zijn.
- B en C kunnen dus beiden door A worden aangesproken voor de volledige schade. A kiest er echter voor om alleen B voor zijn volledige schade aan te spreken. (De verzekeraar van) B gaat over tot de schadeafwikkeling en doet in dat kader gedurende 10 jaar op verschillende momenten (voorschot)betalingen aan A. Na die 10 jaar wordt de schade definitief vastgesteld en doet B een slotuitkering aan A. Vervolgens stelt B een op de hoofdelijkheid gebaseerde regresvordering in jegens C. Hij vordert van C vergoeding van (een deel van) de door hem aan A uitgekeerde schade. C beroept zich op verjaring en daarnaast verschillen B en C van mening over de vraag wie welk deel van de schade van A dient te dragen. Slaagt het beroep op verjaring?

EERST NOG EVEN HET ARREST...

De Hoge Raad heeft in zijn arrest uit 2012 allereerst geoordeeld dat een op de hoofdelijkheid gebaseerde regresvordering, dus de vordering van B op C, een rechtsoverdracht tot vergoeding van schade is. Dit betekent dat op die vordering een verjaringster-

mijn van 5 jaar van toepassing is en niet de algemene termijn van 20 jaar, zoals sommige schrijvers meenden. Voorts heeft de Hoge Raad zich uitgelaten over de vraag wanneer bij dit soort vorderingen de termijn van 5 jaar gaat lopen. De hoofdregel is dat de verjaring gaat lopen, zodra - kort gezegd - de schuldeiser met de schade en de aansprakelijke partij bekend is geworden. Echter, zo oordeelde de Hoge Raad, de verjaring van een op de hoofdelijkheid gebaseerde regresvordering gaat pas lopen zodra de regresnemer (B) aan het slachtoffer (A) meer heeft betaald dan hem in de onderlinge (hoofdelijke) verhouding met de andere aansprakelijke partij (C) aangaat. Maar wanneer is dat het geval? Op welk moment heeft B meer aan A betaald dan hem in de onderlinge verhouding met C aangaat? Is dat op het moment dat hij de eerste (voorschot)betaling aan A heeft gedaan of is dat pas op het moment dat hij in absolute zin meer aan A heeft betaald dan hem in de onderlinge verhouding met C aangaat?

DE RECHTBANK ROTTERDAM

In een uitspraak van 15 oktober 2015 heeft de Rechtbank Rotterdam geoordeeld dat dit laatste het geval is. Een hoofdelijke schuldenaar die, dat stond in die zaak vast, in de onderlinge verhouding met de ander hoofdelijke schuldenaar voor 50% van de (ook dat stond vast) schade diende op te komen, had

'HET UITGANGSPUNT VAN DE RECHTBANK ROTTERDAM LIJKT NIET ALTIJD PRAKTISCH'

aan de schuldeiser de helft van de schade vergoed. Voor 50% van hetgeen hij had voldaan, dus voor 50% van de helft, zocht hij regres op de andere hoofdelijke schuldenaar. De Rechtbank wees de vordering af, omdat uit niets was gebleken dat de hoofdelijke schuldenaar meer dan zijn eigen aandeel (dus meer dan de helft van de schade) aan de schuldeiser had voldaan. In het kader van het vaststellen van het aanvangsmoment van de verjaring van een op de hoofdelijkheid gebaseerde regresvordering lijkt dit uitgangspunt niet altijd praktisch. Dit is met name het geval bij letselschade, zoals in het voorbeeld. Immers, wanneer heeft B aan A in absolute zin meer betaald dan hem in de onderlinge verhouding tot C aangaat? Die vraag kan pas worden beantwoord nadat de totale schade van A vast staat én nadat is vastgesteld wat de onderlinge verhouding van B en C is. Pas dan kan immers worden berekend op welk moment B in absolute zin meer aan A heeft voldaan dan hem in de onderlinge verhouding met C aangaat en dus op welk moment de verjaringstermijn is gaan lopen. Dit betekent dat eerst de definitieve schadeomvang van A en de onderlinge verhouding van B en C moet worden vastgesteld, alvorens kan worden beoordeeld of de regresvordering van B op C is verjaard. Dit is niet praktisch.

HET ZOU OOK ANDERS KUNNEN

Het zou praktischer zijn om op het moment dat B de eerste (voorschot)betaling aan A doet, de verjaring van de regresvordering op C te laten aanvangen. Dat moment is immers direct duidelijk en het is in die situatie dan ook niet nodig om eerst de definitieve schade en de onderlinge verdeling vast te stellen. Deze benadering is mijns inziens ook te rechtvaardigen en redelijk. Bij elke (voorschot)betaling, hoe klein ook, neemt de totale schuld immers af. Dit is ook in het voordeel van de niet betalende hoofdelijke schuldenaar, in dit geval C. Waarom zou tegenover dit voordeel niet ook al direct de verplichting staan om bij te dragen in de (voorschot)betaling die de ene hoofdelijke schuldenaar (B) aan de schuldeiser/benadeelde (A) heeft gedaan. Dat deze benadering ook redelijk is, zal ik aan de hand van een ander voorbeeld illustreren. Stel er is een schadelijgende partij A en hoofdelijke schuldenaren B en C die ieder voor 50% in de schade moeten bijdragen. A vordert de helft van zijn schade van B. De andere helft van de schade neemt A om hem moverende redenen voor eigen rekening. In de benadering van de Rechtbank Rotterdam zou dit ertoe leiden dat B geen regres kan nemen op C en C de dans volledig ontspringt. In de hiervoor geschetste benadering zou B de helft van het door hem betaalde (dus 25% van de totale scha-

de) op C kunnen verhalen. Dit is, zo meen ik, een redelijke uitkomst. Deze benadering leidt ertoe dat op het moment van de eerste betaling die een hoofdelijke schuldenaar (B) aan de schuldeiser (A) doet, de verjaring van de gehele regresvordering op de andere hoofdelijke schuldenaar (C) gaat lopen. De uitkeringen die later nog (door B aan A) gedaan zullen worden, zouden namelijk kunnen worden aangemerkt als voortdurende schade. Bij voortdurende schade is - kort gezegd - het eerste moment dat enige schade wordt geleden het aanvangsmoment van de verjaring.

CONCLUSIE

Hoewel op basis van de hiervoor besproken uitspraak van de Rechtbank Rotterdam moet worden aangenomen dat de verjaring van een op de hoofdelijkheid gebaseerde vordering pas gaat lopen nadat één van de hoofdelijke schuldenaren in absolute zin meer heeft voldaan aan de schuldeiser dan hem in de onderlinge verhouding met een andere hoofdelijke schuldenaar aangaat, kan mijns inziens ook anders betoogd worden.

Mijn advies aan regresnemende partijen (doorgaans verzekeraars) is dan ook om er zekerheidshalve van uit te gaan dat de verjaring van de regresvordering op een andere hoofdelijk aansprakelijke partij gaat lopen op het moment dat de eerste uitkering aan de schuldeiser/benadeelde wordt gedaan. Om discussie te voorkomen, verdient het aanbeveling om de verjaring binnen 5 jaar na dat moment te stuiten. Mocht dat in voorkomend geval niet zijn gebeurd, dan kan op basis van de hiervoor weergegeven redenering van de Rechtbank Rotterdam wellicht tóch met succes een beroep op verjaring worden gepareerd. ■